

CO ODHALIL DOPIS Z MNICHOVA

Scénář a režie Několika vět

Od prvních červencových dnů, kdy jsme v článku Kdo seje vítr a Co mají za lubem informovali československou veřejnost o obsahu Několika vět, písemnosti, v níž »charta« vyzývá ke »skutečným a důkladným změnám systému«, dostáváme do redakce velké množství dopisů. Svědčí o tom, že každý normálně uvažující člověk počínání »charty« odsuzuje. Samozřejmě dostáváme i dopisy jiného druhu. Jejich obsah vypovídá o politické naivitě pisatelů, ale i o léta hromaděné nenávisti k socialistickému zřízení. Sem patří ony urážlivé, vulgární a občas i šibenicemi a hákovými kříži pomalované dopisy, většinou nepodepsané. Vedle hromady pozitivních ohlasů na oba naše články představují však zcela zanedbatelnou menšinu a končí — pochopitelně — v koši.

V těchto dnech dostal šéfredaktor Rudého práva dopis z Mnichova. Důvody, proč zůstal nepodepsán, není třeba dlouho zvažovat. Člověk, který ho poslal, žije na »druhé straně«. »Vážený, i když nesouhlasím se vším, co tvrdíte, myslím, že by Vás mohlo zajímat skutečně pozadí provolání Několik vět. Zde se na celé věci přizívají lidé, se kterými již nemohu souhlasit vůbec. Přítel.«

Jeho prostřednictvím jsme dostali do rukou materiál, který osvětluje mnohé. Nebyl určen československé veřejnosti. Naopak, byl vytvořen — jak se v materiálu píše hned v úvodu — jako součást »informační strategie, na které jsme se — opření o všechny dosavadní zkušenosti — dohodli jako na optimální«.

O co jde autorům tohoto textu, tedy scénáře pro další rozšiřování výzvy Několik vět, v němž dávají instrukce a současně se omlouvají vedení Svobodné Evropy a dalších amerických vysíláček za to, že se jim pletou do řemesla? »Představujeme si, že to bude trvale otevřeno k podepisování všem občanům, tedy že půjde o permanentní a doufejme masovou věc, což jako národní referendum, což, co by mohlo připomínat 2000 slov v roce 1988, což je ostatně naznačováno i v názvu provolání. Masovost dalšího podepisování je však bezprostředně závislá na informační strategii...«

Ve čtvrtek 29. června zazněla proto ze Svobodné Evropy poprvé výzva Několik vět. V jejím čtvrtém bodu »chartisté« požadují: »Aby byly sdělovací prostředky i veškerá kulturní činnost zbaveny všech forem politické manipulace... a otevřeny svobodné výměně názorů...« V jak příkrém kontrastu s tímto »požadavkem« je ona »informační strategie« tolikrát opakovaná v materiálu, který byl psán pro vnitřní potřebu vysíláček. Socialistická žurnalistika pojem »informační strategie« nezná a neužívá ho. Je totiž v příkrém rozporu s veřejnou informovaností, obsahuje v sobě veškerou manipulaci s míněním a vědomím člověka, posluchače, čtenáře.

»Text je přísně embargoován do čtvrtka 29. června do 18 hodin. Od této chvíle by měly čs. vysíláčky (americké vysíláčky v české a slovenské řeči — pozn. red.) oznamovat jeho existenci přímo ve zprávách a pak ho celý číst jako nejdůležitější věc svých programů, což se týká především pořadu Události a názory v RFE (Svobodná Evropa —

pozn. red.), ale což bychom samozřejmě uvítali i u BBC a VoFA (Hlas Ameriky — pozn. red.)«

Scénář je ovšem vypracován do nejmenších podrobností: »Za textem samotným (Několik vět — pozn. redakce) by mělo zhruba následovat toto: Toto provolání, které nedávno v Praze vzniklo a které je trvale otevřeno k dalšímu podepisování všem čs. občanům bez rozdílu povolání, atd., podepsalo k tomu dni 1800 československých občanů. Mezi nimi jsou např. Lubomír Jašek, dělník, Jana Petrová, knihárka, Hana Zagorová, zpěvačka, Hana Ponická, spisovatelka, Václav Slavík, politik,« atd. V sobotu 1. července měl seznam začínat jmény: Milan Polomský, elektromechanik, Zdeněk Svěrák, scenárista, Ladislav Smoljak, režisér, Ladislav Lis, politik, ... v úterý 4. července s tím, že ve vysílání se stejným obsahem se připojí i BBC, budou zveřejněna jména: Jiří Dědeček, písničkář, Vladimír Kabrna, dělník, Ladislav Mrkvička, herec, Jan Trefulka, spisovatel... v pátek 7. července má seznam začínat Petrem Zhořem, fotografem, Arnoštem Goldflamem, režisérem, Tomášem Vlasákem, dělníkem, Janem Faltýnkem, hercem, a tak dále. Americké štvavé vysíláčky tento scénář přijaly a také podle něj přesně postupovaly.

Vrátme se však k samému začátku, k návodu zaslánému do zahraničí. Právě se v něm dále: »V pátek bychom rádi, kdyby celý text provolání vyšel ne-li v několika, tak aspoň v jednom světovém deníku (Le Monde, FAZ, The Times, The New York Times apod., v případě Le Mondu možno už ve čtvrtek večer). Dále by v různých novinách měly být převzaty agenturní informace o existenci tohoto provolání, případně komentáře k němu.«

Vědí také, kdo by byl nejvhodnějším člověkem pro komentování výzvy, o níž se snaží československé veřejnosti namluvit, že jejím smyslem je uskutečnit »touhu po společenských změnách«, vrátit »duch svobody, důvěry, tolerance a plurality«. »Kdyby Tigris nebo někdo jiný z čs. exilu stihl věc v nějakých světových novinách v pátek komentovat, uvítali bychom to. Rovněž bychom uvítali, kdyby čs. stanice (rozuměj štvavé zahraniční vysíláčky — pozn. red.), především RFE, ve svých večerních pátečních relacích přednostně referovaly o zahraniční publicitě, provolání RFE — Přehled zahraničního tisku/. Důvod je zřejmý: potřebujeme, aby to bylo neustále připomínáno čs. veřejnosti.

Jakékoli rozhlasové komentáře k celé věci rovněž vítáme.«

Následní je ovšem ještě jeden důvod, o němž však se již v materiálu nehovoří. Rozehráv velkou hru, v níž figurkami na šachovnici budou ti, kteří ve své politické i morální nezralosti uvěří, a tak zaštití osobní záměry a ambiciózní cíle autorů výzvy, kteří si již dávno a dlouho vybírají honoráře v bozech, markách, dolarech...

»V sobotu by měla RFE ve svém sobotním přehledu týdenních událostí znovu přečíst to, co přinesla ve čtvrtek, to znamená text provolání včetně následných informací, podpisů a adres. Dále by měla jako aktualitu dodat, že z Prahy došla zpráva, že Několik vět už podepsalo přes 2000 občanů.«

Obdobné požadavky jsou vzneseny i na BBC a VoFA.

»Čím pravidelněji a častěji bude v různých souvislostech Několik vět připomínáno (včetně adres!), tím budeme raději. Hlavní návaly podpisů z celé republiky očekáváme totiž až později, na základě vysílání.«

Kdo jsou jejich zahraniční přátelé? Přátelé »venku«, od nichž očekávají pomoc? I o tom se v materiálu hovoří: Rakušanová, Kyncl, Tigris, Pelikán atd. — emigranti z období tzv. pražského jara stejně jako ti poúnoroví a pracovníci různých orgánů a služeb na druhé straně hranic, s nimiž udržují dlouhodobé styky.

»V úterý 4. července večer by měla RFE v Událostech a názorech zase připomenout Několik vět (hlavně opakovat stále adresy, na které se posílají podpisy!). Dále by byla standardní věta, že provolání podepsali mezi jinými — seznam bude následovat. V rámci svých možností a zvyklostí by mohly totéž udělat BBC a VoFA.«

A jak je to vlastně s podpisy? I o tom scenáristé a režiséři Několika vět podrobně informují: »Při výběru přihlížíme k mnoha zřetelům. První zřetel: neustále kombinujeme zástupce různých složek společnosti, to znamená například známí umělci, neznámí dělníci, disidenti různé orientace angažovaní v různých nezávislých iniciativách, lidé různých profesí, komunisté (tedy bývalí členové strany — pozn. red.) i katolíci, lidé zakázaní i povolání a tak dále atd., to vše schválně smícháno do matoucí směsice. Druhý zřetel: přihlížíme k tomu, které jméno oslovuje tu kterou vrstvu společnosti. Mnoho jmen je vám a vůbec venku zcela neznámých, ale tady za nimi jdou a vztahují se k nim velké sociálně kulturní vrstvy, subkultury či věkové vrstvy a mezivrstvy. Nemá smysl teď zde zdržovat výkladem, kdo má v kterých prostředcích autoritu a proč jí má; v tom je nám prostě třeba věřit. Budeme se snažit i dál vybírat jména sami; pokud to z nějakých důvodů nepůjde, ale venku budou kompletní seznamy signatářů, prosíme, aby při výběru čtených jmen byli trvale kombinováni lidé známí či slavní s lidmi neznámými; chceme tím zdůrazňovat všeobecnost a občanskost celé věci; nejde o manifest hvězd, ale o stanovisko občanů této republiky.«

Následují instrukce pro další stanice: »Uvítali bychom nějaký výběr ze všech dosavadních várek jmen, pokud už nepůjde opakovat všechna dosud čtená jména.« I příslib další aktivity: »Domluvili jsme s Poláky, že brzy po publikování Několika vět to veřejně podpoří parlamentní frakce Solidarity; pokusíme se sehnat podporu Maďarů; má-li někdo z přátel venku možnost zařídít veřejnou podporu různých politických sil z různých zemí, hlavně socialistických, prosíme ho, aby to udělal.«

A dokonce doporučení odvyšlat text dopisu Josefa Kemra, jenž byl odeslán Rudému právu počátkem tohoto roku a jenž má být určitou citovou »obhajobou« jednoho z předních »chartistů« a jeho rodiny. Prý je třeba ho odvyšlat »jako text, který v Praze kolyse«, a tím vlastně docílit, aby skutečně v Československu koloval.

Ale to už není jen scénář pro manipulaci s veřejným míněním, to už je organizování nátlaku a vydírání, organizování vměšování. »Doufejme, že celá věc vyjde tak, jak chceme. Držte nám palce,« přeje si v závěru materiálu organizátoři výzvy Několik vět.

Tohle přání jim ovšem náš pracující lid těžko splní.

MARIE BOUDOVA,
JAROSLAV KOJZAR

světových deníků /Le Monde, FAZ, The Times, The New York Times apod., v případě Le Mondu možno už ve čtvrtek večer/. Dále by v různých novinách měly být převzaty agenturní informace o existenci tohoto provolání, případně komentáře k němu. ~~...~~ Kdyby Tigris nebo někdo jiný z čs. exilu stihl věc v nějakých světových novinách v pátek komentovat, uvítali bychom to. Rovněž bychom uvítali, kdyby čs. stanice, především RFE, ve svých večerních pátečních relacích ~~...~~ přednostně referovaly o zahraniční publicitě, provolání RFE — Přehled zahraničního tisku/. Důvod je zřejmý: potřebujeme, aby to bylo neustále připomínáno čs. veřejnosti. Jakékoli rozhlasové komentáře k celé věci rovněž vítáme.

V sobotu by měla RFE ve svém sobotním přehledu týdenních událostí v pořadu Události a názory znovu přečíst to, co přinesla ve čtvrtek, to znamená text provolání, ~~...~~ včetně následných informací, podpisů a adres. Dále by měla jako aktualitu dodat, že z Prahy došla zpráva, že Několik vět už podepsalo 2000 občanů. Mezi dosud neuveřejněnými signatáři jsou například: Ladislav Polomský, elektromechanik; Zdeněk Svěrák, scenárista; Ladislav Smoljak, režisér; Ladislav Lis, politik; Kurt Gebauer, sochař; Zdeněk Urbánek, spisovatel; Lída Zvoníčková, ředitelka mateřské školy; Eda Kriseová, spisovatelka; Petr Čepek, herec; Kamila Koušková, bývalá televizní hlasatelka; Jan Foll, publicista; Zlata Adamovská, herečka; Ondřej Trojan, student FAMU; Zdeněk Líkar, soustružník; Vlasta Chramostová, herečka; Jan Hejžek, publicista; Dr. Miloš Hájek, historik; Jiří Lábus, herec; Oldřich Kaiser, herec; Petr Skoumal, hudebník; Hana Marvanová, právníčka; Jan Šinpa, evangelický farář; Vladimír Kratina, herec; Pavel Římský, herec; Milan Šimečka, spisovatel; Stanislav Hrabě Daněk, zpěvák; Miroslav Kusý, filozof; Karel Heřmánek, herec; Jaroslav Paluska, básník; Rudolf Hrušínský, herec; Marta Kubišová, zpěvačka; Ladislav Lála, důlní technik; prof. Dr. Jiří Hájek, DrSc, politik; Martin Dejcar, herec; Petr Oslzlý, dramaturg Divadla na provázku; Milena Dvoráková, herečka; Zdeněk Taušpach, soustružník; Jiřina Jiráčková, herečka. Uvítali bychom, kdyby i BBC/VoFA v rámci svých možností a zvyklostí referovaly v sobotu podobně, jak to navrhuje RFE.

Čím pravidelněji a častěji bude v různých souvislostech Několik vět připomínáno (včetně adres!), tím budeme raději.